

Këyítfii Pool bín 'Bu-teeraa Efeesda Wo'eencii lëgís Këyítfiida

Këyítfii fii fëri Pool bín kerceencaa ga teeraa Efeesda. Wayee fa eemmbii ga bu-Efees rek. Pool wosohinfa bikerceen ga teeru ciyewin ga gohaa Aasíi. Wii ya bín këyítfiima lak ya yaa lagussa ga kasu ga Room. Teeraa Efees wëri wëñ kilaak solu ga béeb teerucaa bu-Room nguurukoh ga gohaa Aasiida. Bo' biyewin ga teeraama lëgëyba enee kitoon. Ba tawahi'ta Koohyaagaba ba teek Artémis ga kiGerekda kaan fimórí'. Artémis bu-Room teekki Janaa. Ba nataalla Artémis nataal beti. Bu-Efees karee kikiimi Kooh ga kaanfaama. Yaawúu'caa na kerceencaa karéeríi daama kikíim Kooh. Ga waa Pool boyuk Efees ga baawaagari wukanakwaa, ya yaa jëgí' yaawúu'caa daamada dímaasaa en tóoh. Pool boyukka lak ya míneeríi kimaañ ga Efees wayee ya díñngaba kihayis daama. Ga waa ya karis daama baawaagari wukaahaywaa, ya ennda daama tíkis taahay taa ya jëgíree buwaa (Tumeen 19–20).

Iñii yii yëri Pool teeþpuu ga këyítfii fii: Kooh ga kijofkaagari teewinnduu iñaa daakukee hen garuu. Wëri en an ya hay kihidíroh tóoh iñcaa en ga dook na dii ga kakay ee Yéesu kuliyuk gaca. Ya tikkäga an kerceencaa jomin kijuwahu ba en wiñoo, laakoo yii an ya yaawúu', yii enndii yaawúu'. Seytaani yëri en baa ba jom

nari kisagoh. Kon ba jom kitaabi na béeb, ba boki kikíim Kooh en danaa Seytaani wëñoo ба dooli. Ya wo'in ga daa yaal jom kiman na betici, daa oomaa jom kiman na paamci na daa ñaam jom kiman na ha'-kaancida. Ya wo' an kerceencii jom ki'enu wíinoo na Kiristaanii.

Kéyítfii Pool bín bu-Efeesda tíidoh anee:

- 1 - Kéñdoh (1: 1-2)
- 2 - Kooroh ga Yéesu béeb buwii wíinoo ga fíkii Kooh (1: 3-3: 21)
- 3 - Ki'en wíinoo na Kiristaanii lími badukeen wi'as (paamun, kowu, súrga) (4: 1-6: 20)
- 4 - Taŋkoh (6: 21-24)

Kéñdoh

¹ Mi Pool, mi apotaa' Yéesu Kiristaa ee Kooh yérí waa'ka. Mi yérí bínndúu Kéyítfii fii, dú buwii ga teerii Efees en buu Kooh ee gëmuunun ga Yéesu Kiristaada. ² Mi yii kíim Kooh Paamudiigaruu, ya na Yéesu Kiristaa, Ha'mudii ba barkeellúu, ba onndúu jam.

Iñcii cijóf'i ci Kooh tumi' buwiigarifa

³ Du kañat Kooh, yii en Paamudii Yéesu Kiristaa, Ha'mudiigaruada. Ga dii du en wíinoo na Kiristaada, Kooh barkeelinnduu barkeelaan béeb, waa Helaagari onnduu ee ca laak ga dookda. ⁴ Ya tanukinnduu du en wíinoo na Kiristaa, lak ya sakkii éldúna duum, en danaa du en bibo' bisela'i, baa laakoo sík ga fíkici. Ga kiwa'a'kii ya waa'tuuda, ⁵ ya ammba kuméeñí' kitanukkuu du en bitowuci ee kooroh ga Yéesu Kiristaa. Iñaama yérí ya waaree ee yérí neþpi. ⁶ Kon nak, du kañatti ndaga kijofkiigari

paafin iñaa en tóohdā: ya jofin garuu ee ya meekissiiruu dara ga ndaga dii du en wíinoo na Kowukiigari ya wëñ kikeeñukda.

⁷ Ya kooroh ga ñífaa Kiristaa aamseedā, ya laassaruu, ya bayallaruu tooñcaa du tooñnjida. Fodaama, ya teewinnduu dii kijofkiigari hín kiyakcā. ⁸ Kijofkiima, ya teewinnduuka bi dooyin sëk, ya sorin garuu kiñaañkaa meyoh gari, na bān kilaak hel. ⁹ Ya oninnduu ki'ínoh iñaa ya waaree kitum, wa newinndi ee enee kúmpa garuudā. Iñama, ya abeeri kuméeñí' ee ya koorohan ga Kiristaa ya tumwa. ¹⁰ Iñama ya mëtíran ga wahtaa ya amcā, wérí en an béeb iñcii en ga asamaanda, na béeb iñcii en ga kakayfiidā ya hídírohca wíinoo ee Kiristaa en baa kulyukcada.

¹¹ Waa dí enin wíinoo na Kiristaanii, dí laakin bak ga tóoh iñcii Kooh díñ heetiigarida. Kooh tanukeeríi kuméeñí' fodaa ya nateeka kitumcā. En ki'enaa, ya tumi iñaa en béeb fodaa ya natkada na daa ya waa'kada. ¹² Fodaama, dí bii dí en buwii deb kilík yaakaa'ba ga Kiristaaniida, dí teewoh ndamii Kooh ga kipeskiigaríi.

¹³ Dú ban, ga waa dú kelohha wo'eenii wukay-ohwii, wii en Hewhewii winéwí'wii mísallúucfa, dú gémmba ga Kiristaanii ee Kooh tummba mandargaagari garúu. Mandargaama wérí en Helii yisela'í'yii ya dígoheeda. ¹⁴ Helii yisela'í'yii yérí en iñii Kooh debpuu kiwa' ga béeb iñcii ya faani'tuudā, bi ga daa du bëgískan say ga tóoh iñaa bonin. Kon du yeekat ndamii Kooh laakcā.

Pool Kúimi' kerceencii

¹⁵ Ga iñama, mi ban, mi kelohin ngëmii dú laak ga Yéesu Ha'mudiida, na ban dii dú hín kiwaa' béeb buwii enu buu Koohda. ¹⁶ Fodaama, mi dëk ga kigérëm Kooh garúu, ee saycaa mi kíim Kooh tóoh, helloo ka' garúu. ¹⁷ Mi yii kíim Kooh, yii Yéesu Kiristaa, Ha'mudiigaruu; Paamudii líif na ndamda, ya so'túu Helaagari onanndúu kiñaañ, wa teeþpúu Kooh ee tum bi dú ínohhi kayoh-kayohda. ¹⁸ Mi yii kíim ya léerí' helciigarúu doonaa dú ínoh yaakaarii dú laak ga bayii ya bayyúu ga hafcida. Dú ínoh ban alalii wiyaakwii laakoo ga fen ya faani' buwii en buucida, dii wa hín kiyakda. ¹⁹ Ee dú ínoh ban dooliigari lëgëy ga cfuuyccu, du bii du gém garida, dii wa hín kiyakda. Ya teewohha dooliigari wiyaakwiima ga daa iñaa wa mín hín kiyakda ²⁰ ga wii ya méliséi' Yéesu Kiristaa ga buwaa kaaninda, ya bëwí'tari dook asamaan, yugi'tari, hanoh yah-ñaabaagari. ²¹ Daama, Kiristaa hanohfussa ga dook iñcii ga díkaanti dook na kakay, ca cii nguuruk, ca kaañukoo, ca laakin dooli ee ca toon doolidä. Ya hanohfussa ga dook béeb teek, waa bo' mín kibayohu. Iñaama eemmbii doj ga jamaanii diima, wayee bi ga sah jamaanucaa yah kihayda. ²² Kooh erin Kiristaa kinguuruk ga dook iñaa en tóoh*, ee Kiristaaniima hanoh dook ga iñaa en tóohda, Kooh erinndi kikuliyuk ga jaangii. ²³ Jaangii wëri en faanfi Kiristaanii. Kiristaanii yii ga jaangii bi

* ^{1:22} 1: 22 Ya tumin tóoh ga fildoo kotcaagari. Mëdïrohat na Kañcaa 8: 7

gomin ee Kooh yii gari ban bi gomin[†].

2

Baa gëm ga Yéesu hay ki'en bo' yi'as

¹ Dú nak, kudewaa, dú enee buwaa kaanin ga fíkii Kooh ndaga tooñcaa dú tooñneeri ee dú dëkee ga kitum baakaa' rek. ² Ga duuy iñcaama dú taabukee kipeskii kibóní'kii buwii ga ēldúna enukohdfa. Dú kelohdee buurii kaañukoo ee nguuruk ga iñcii en ga díkaanti dook na kakaydfa. Buuriima yérí en helii wibóní'wii en na kilégéy diima ga duuy buwii sañ kikelohi' Koohdfa. ³ Du béebspuu, du bokee ga buwaama ban. Waama, du pesee ga iñaa neb kumuunnduu, du tumi iñaa faannduu meekisoh na iñaa en ga helluu. Fodaama, ga daa du madeedfa, du enee buwaa aylukaa Kooh jomee kikípuk ga dookba, fodaa buwaa baama.

⁴ Kooh nak laakin yérmaandi wiyaak garuu, ee ya waa'tuu hen bi, ⁵ hídaa ga dii du enee buwaa kaanin ndaga tooñcaa du tooñneerida tóoh, ya onndaruu kipesis na Kiristaanii. Ee, kijofkii Kooh onndúu kimúc. ⁶ Du enin wíinoo na Yéesu Kiristaa, Kooh miliñdinnduu nari ee ya oninduu du bok kinguuruk nari ga dook asamaan. ⁷ Kooh tumin iñaama doonaa ya teeb buwii ga jamaanucii hayanda daa yérmaandaagari hín ki'anj ee wa laakoo ga fenda. Kooh teewohinwa

[†] **1:23** 1: 23 Mëdïrohu na Efes 4: 10, iñaa Kooh waaree ga Aadamada, ya líifi' ēldúnada, Kiristaanii tuminwa na Helaagari yisela'i'ya gom ga béeb buwii gëm garifa.

ga kijofkaa ya laak garuu ee kooroh ga Yéesu Kiristaada.

⁸ En ki'ena, kijofkaa Kooh kérí mülsallúu kooroh ga dii dú gëmin garida. Iñaama mey-ohpii garúu, Kooh yérí onndúuka. ⁹ Enndii tumeenciigarúu tah iñaama kilaak. Kon ken hanat ga kindamuk. ¹⁰ En ki'ena, Kooh yérí tummbuu ga dii du manda. Ya kooroh ga Yéesu Kiristaa, tumbaruu bibo' bi'as, en danaa kipeskiigaruu líif na tumeen cijóffí', caa ya waayuk garuu kuméeñí' doonaa du taabukca.

Kiristaanii tumin buwii béebba heet wíinoo

¹¹ Ga iñaama, dú bii dú límukohhii yaawúu'da, niindísukat iñaa dú enee kudewaad'a. Yaawúu'cii teekussúu haat, ba teekka hafba buwaa gúrukin, ee ba ay iñaama ga ku'enaama jjutuut jaa ba gú' ga faanba. ¹² Ga jamaanaama, dú ínohéeríi Kiristaanii, dú bokéeríi ga bu-Isarayeel; dú enee sagac ga kifiliimunkaa Kooh pokohhee na heetiigari na ban iñcaa ya dígeewada. Dú laakéeríi yaakaa' wíinoo ga kipessúu, ee dú ínohéeríi Kooh, ga dii dú enee ga ēldúnada.

¹³ Wayee diimada, dú bii dú úsaayeera Koohda, dú deeydohuunun ndaga dii dú enin wíinoo na Yéesu Kiristaa, kooroh ga ñífaa Kiristaa aamseedaa.

¹⁴ Kiristaanii, ga kihafci, haydohdinnduu jam. Ya tuminnduu heet wíinoo: ennda yaawúu', ennda baa enndii yaawúu'. Ya nísin kisagohkaa dígee díkaantiruu ga wii ya eroh kumuunkaagarida. ¹⁵ Fodaama, ya kélleembíssa

Waasii Móyiis* ga iñcaa wa nakohi kitum na kitaabukcsa. Ya hídírohha yaawúu' na baa enndii yaawúu', ba ennda bo' yíinoo yi'as gari, ee jam laakka. ¹⁶ Ya kooroh ga kikaankaagari ga kuraanaadsa, yaawúu' na baa enndii yaawúu', ya júwohirohhaba na Kooh; ya dúbí'ta kis-agoh ga díkaantiba, tummbaba ba en wíinoo. ¹⁷ Fodaama, Kiristaanii hayin éldúna kiyéegaloh hewhew jam garúu, dú bii dú úsaayee Koohcsa, hewhew jam ban ga buwii deeysee garida. ¹⁸ En ki'enaa, dū béeþpuu, ennda yaawúu', ennda baa enndii yaawúu', Yéesu Kiristaa oninnduu kimín kituuk ga fíkíi Kooh kooroh ga Helii yisela'í'yii ee ya yíinooda.

¹⁹ Kon nak, dú bii dú enndii yaawúu'da, dú enissii sagac wala buwaa meyoh ín, wayee, dú en buwaa bok kidék na buwii enu buu Koohcsa, ee dú bok ga jawootii Kooh. ²⁰ Dú ekuunun ga tawahii yípu ga dook la'-atohiisa, ee apotaa'cii na sëldiiga-Koohcii enussa la'-atohiima. Yéesu Kiristaa, ga kihafci, yërí en atoh-koñii tawahii. ²¹ Ya yërí on béeþ atohcii tawahii kitaaboh; tawahaa koluk, tuuk gík; ee wa ennda kaan fisela'í'faa Ha'mudii tuuki'. ²² Dú ban, waa dú enin wíinoo na Ha'mudii, dú bokidohuunun ga tawahiiima, ee dú bëri en Kaanfima Kooch kooroh ga Heliigari yisela'í'yii, dëkka gafada.

* **2:15** 2: 15 Ga loo Waasii Móyiis, iñcaa wa jëgíroh ee tawahi bo' yijúwi'da sagussii hen (Mëccëe 5: 17 na Room 3: 31), wayee ga daa wa amseedfa, Yéesu paafin da. Ken mínißsii kikooroh gawa bi ya múc

3*Lëgëyaa Pool sasu kitumda*

¹ Iñamaa tah, mi yii kíimi'túu Kooh, mi Pool, mi yii mi lagu ga kasu ga teekii Yéesu Kiristaa, ndaga lëgëyii mi en na kitum ga d'uuycúu dú bii dú enndii yaawúu'da.

² Wórin an dú kelohin iñaa aaw ga lëgëyii Kooh sassoo kimëti' ga d'uuycúu ee kooroh ga kijofkaagarida. ³ Kooh teewinndoo, onndaroo ki'ínoh kúmpafaa meyoh garida. Iñamaa, laakin iñcaa mi laassúu ga kibín ga dook. ⁴ Binaa dú jançancaa dú hay ki'ínoh yen ga helii mi laak ga kúmpafii ga Kiristaaniida. ⁵ Ga jamaanucaa paafda, Kooh onéeríi bo'-súusúsus ki'ínoh kúmpafaama, fodii dii ya hanfa kiteeb wati apotaa'ciigari bisela'í'bii na sëldiigaciigari ee kooroh ga Helii yisela'í'yiida.

⁶ Kúmpafaama férí en an, buwii enussii yaawúu'da bokidohuunun na yaawúu'cii ga iñcii cijófi'cii Kooh faani' buwii en buucida, ba bokka ga faanfi fa fíinoo, ba bokin ban ga iñaa Kooh dígoheeda. Iñaa tahkada wérí en ga dii ba enin wiinoo na Yéesu Kiristaa ga wii ba gém ga Hewhewii winéwí'wiida.

⁷ Hewhewii winéwí'wii wiima wérí Kooh, ga kijofkaagari, tummboo súrga kiyéegalohwa, ee ya mínlukohhoo iñamaa ga dooliigari mi bayda.

⁸ Mi wëñ kijutuut ga béeb buwii en buu Koohda. Moona déy, Kooh tanukinndoo kiyéegaloh, fodii hewhew, buwii enussii yaawúu'da alalii leehoo taa' meyoh ga Kiristaaniida. ⁹ Ya oninndoo fodaama kimeydoh fañ ga béeb buwii iñaa ya

waayukeeda, ya yii ya sak iñaa en tóohda. Ee iñaama mos ki'en kúmpa ga béeb. ¹⁰ Diimada nak, iñcii en ga asamaan, ca cii nguuruk ee ca kaañukooda, kooroh ga iñaa Kooh tumi' jaangiigarida, ca hotta kimma kiñaañkii meyoh ga Koohda ga dii ka hín ki'anja. ¹¹ Kooh tumin iñaama fodaa ya nateeka kitum lak ēldúna sakussii duum ee ya mëtírinwa kooroh ga Yéesu Kiristaa, Ha'mudiigaruu. ¹² Kon waa du enin wiinoo na Yéesu Kiristaa ee du gëmin gari, du míniñ kituuk ga fíkii Kooh na hel widélf'. ¹³ Kéri tah, mi kíimmbúu, kaa halaatat ga coonucii mi en na kiday ndaga dú, bi tah dú yówí' yahhúu. Coonuciima límítúu ndam kesi.

Pool kíimi' buwaa gëm ga Yéesuda

¹⁴ Iñaama tah mi yii yí' ga fíkii Kooh, Paamudii kikíimmbi, ¹⁵ ya yii ya en cosaanii béeb ja-wootciida: ennda ga asamaan, ennda ga kakayfii. ¹⁶ Kooh yewinin ndam ee yérí laak iñaa en tóoh. Kon mi yii kíimmbi ya kooroh ga Heliigari yisela'íyii, ya onndúu dooli wiyaak, waa yégíscfan ngëmiigarúu. ¹⁷ Ee kooroh ga ngëmaamaa, Kiristaanii dëk ga keeñciigarúu, ndaga dii dú gëm garida. Yipat níil ga dzuuy kiwaaroh ee dú tawah kipessúu ga kiwaarohkiima ga díkaantirúuda. ¹⁸ Fodaama, dú na béeb buwii en buu Koohda, dú guu'guuluk ga ki'ínoh dii kiwaarohkii Kiristaanii hín ki'anj, kihoo', kika' dfook na kihuutda. ¹⁹ Dú hay kimín ki'ínoh ban kiwaarohkiima paafin tóoh iñaa bo' míñ ki'ínohda; ee fodaama Kooh hay kigom garúu bi dú líif muut nari.

20 Kooh, ga dooliigari en na kilégéy ga dhuuycuuda, míniñ kitum iñaa paaf fúuf, tóoh iñaa du míñ kikiim wala sah iñaa du míñ kihalaat. **21** Ya laakat ndam ga tumeencii buwii ga jaangiida, ee ya laak ndam ga iñaa Yéesu Kiristaa tumdfa, ga jamaanaa míñ ki'en béeþ, bi taa'! Aameen.

4

Ki'en wíinoo ga Yéesu Kiristaa

1 Kon mi yii mi lagu ga kasu ndaga kilégéyi' Ha'mudiida, mi daassúu, kipeskiigarúu taaboh na kipeskii Kooh bayohhúuða. **2** Dëkat ga kiyóoskí' haffúu, mínat kidúkoh na buwum, dú took kimúuñ. Baa en béeþ tookat kimúuñ' mooroomci, taam na kiwaaroh. **3** Tumat tóoh bi, ga jamii akitohhúu yaa en béeþ na mooroomcida, dú am enii dú en wiñoo Helii yisela'í'yii onndúuða. **4** Faanfii fa fíinoo, Helii yisela'í'yii ya yíinoo, fodaa daa ban wa wiñoo yaakaarii laak ga bayii Kooh bayyúuða. **5** Ha'mun yíinoo yérí laak, ngëm wiñoo wérí laak ee bétisi' wiñoo wérí laak. **6** Kooh yíinoo yérí laak, ee yérí en Paamudii béeþ buwii. Yérí hanoh béeþ dook, ya tumeenciigari koorohi ga baa en béeþ ee ya dëk ga béeþ.

7 Wayee baa en béeþ garuu laasin iñaa Kooh, ga kijofkaagari, onndida fodaa daa Kiristaa wa' yaa en béeþda. **8** Kérí tah, bíduunun ga Kéyítfaa ga loo Kiristaanii an:

«Ga wii ya en na kilap dook asamaandfa

ya baydohin bibo' baa abuunun*
Ee ya warohha buwii iñcaa ya onohdfa.»†.

⁹ Kon wo'eenii wii an, ya lapin dook asamaanda, waa' ya kiwo'? Wërí en an ya deb kiyosuk hen bi ga dekataa wëñ kihuutdfa. ¹⁰ Baama yoosukeeda yërí lap, hanohha asamaancii dook doonaa ya gom ga iñaa en tóoh. ¹¹ Yërí on buwii: bii, ki'en apotaa'; bíinoo, ki'en sëldíiga-Kooh; bíinoobii, ki'en bijéegaloh Wo'eenii winéwí'wii; bíinoo biliis, kiníi' jawootii Kooh na ki'en bijégíroh. ¹² Ya oninba iñcaama kiwaayuk buwii en buu Koohdfa doonaa ba mëti' lëgëyaa ba tumi Kiristaaniida ga kibaat kiyégísí' ngëmii buwii en faanfi Kiristaaniida. ¹³ Ee iñaama, bi ga daa du béeëpuu du bokan ki'en wiinoo ga ngëmii na ban ki'noh Kowukii Kooh, bi ga daa du enan buwaa matuunun, du le' ga daa du tuukan kot cimëti' fodii cii Kiristaanii. ¹⁴ Fodaama, du ensisoo tu'oomaa, taa baa koluk kijégíroh tóoh nookba na wo'een-nof-moroocaa gëmlukohiba iñaa enndii kayoh, en fan gaalloocaa dúscaa gek, uurisaa egisohiwa daa en béeëdfa. ¹⁵ Wayee du hay kiwo'i kayoh, taam na kiwaaroh ee du aawi kiyak bi, ga iñaa en tóoh, du madi na Kiristaanii en hafii jaangiida. ¹⁶ Yërí en bii hídíroh béeë buwii, ba abohha wiinoo fodii cée'cii en ga faan aboh ga tēpísciida. Fodaama, kiwaarohkaa laak ga díkaantibada onanba kiwëñ kiyak na kiyégís ga ngëm, binaa yaa en béeë tum iñaa wa'tidanaa.

* **4:8** 4: 8 Ya teewohha ndamaa ya laak ga buwaa ya þanjda;
Malkat Koloos 2: 15. † **4:8** 4: 8 Malkat ga Kañcaa 69: 19. Wo'
ga ndamii Kooh laak dook buwii sagohu narida.

Kipeskii ki'askii ga Yéesu Kiristaada

¹⁷ Iñii yii yérí mi wo''úu ee mi yii seedi'ka ga teekii Ha'mudii an: Dú jomissii kipes fodii yiifa'cii taabuki halaatciigaba laakoo hafda. ¹⁸ En ki'ena, helciigaba kúnuk hen. Ba bokkii ga kipeskii Kooh onohda ndaga ba ínohoo dara ee ba súwin ga keeñ. ¹⁹ Ba laakoo kaci ga dara, ba taabuk kibonkaa en tóoh ee ba kapoo ga kitum iñaa moroo.

²⁰ Dú nak, enndii iñaa manda yérí dú jégíru ga loo Kiristaanii. ²¹ Man dú abin iñaa Yéesu wo' na iñaa ya jégírohda? Ee dú ínohin an kayoh. ²² Kon dú jomin kifoñ kipeskaa dú enukohee kudewaada. Badukeenaama hewi'in, ee iñcaa cibóní'caa wa meekisohda dúki bo' hen, yasohiri. ²³ Dú íis Helaa Kooh ga kihafci ya onndúu kibay halaat ci'as, ²⁴ dú bay badukeen wiliis wi'as, waa Kooh tum garúu fodaa daa ya manda; en danaa, dú laak kipeskaa júwin, ee sela'in, kaa límuk ga kayohfii.

²⁵ Kon nak íisat kiwo' saboh. Baa en béeþ garúu wo'at na mooroomci kayoh ndaga d'u béeþpuu d'u en faan fíinoo. ²⁶ Binaa dú aylukaa, leenaa watukat kikeen ga baakaa'; aylukkúu hanat kihowuk bi ga noh-soos. ²⁷ Kaa onat Seytaani hal garúu. ²⁸ Baa lokeeranaa, ya íisat kilok, ya anagohat, ya lëgëy bi jof na kihafci; fodaama ya laak iñaa ya dímalohan buwaa sooluk dímalda. ²⁹ Kaa meydohat wo'eencaa moroo ga kíuwrúu. Kiwo' na' kilaakaa, enat wo'eencaa jofin, caa laakin solu ga ki'on buwii bíinoo kiyëgís ga ngëmii, ee fodaama ca haydohi yijóffí' ga buwaa kelohicada. ³⁰ Kaa léehdat keeñii Helii

yisela'í'yii meyoh ga Koohða. En ki'ena, Heli-ima, Kooh yéri tummbi garuu, ya en mandarga bi ga besaa Kooh yahhúu kibégís ga béeb iñaa bonin. ³¹ Kaa abat aylook, kaa tamohat, kaa aylukohat, kaa ñarohat, kaa basohat, meydochah kisoot ga díkaantirúu. ³² Baa en béeb jofat ga mooroomci ee ya teebpi kimo' keeñ. Bayalohat ga díkaantirúu fodaa daa Kooh bayallúu ndaga dii dú en wíino na Kiristaaniida.

5

Dú jom kipes ga lee'laat

¹ Waa dú bérí en towutii Kooh keeñukða, guu'guulukat kon ga kitum fodaagari.

² Teewohat kiwaaroh ga kipeskiigarúu besaa en béeb, fodii dii Kiristaanii waa'taruu, ya e'ta Kooh kumuunkaagari ndaga duda. Ya erohhaka fodii sarah waa tékí'si hen ee ngetaa newin Kooh.

³ Dú bok ga heetii Kooh, kérí tah kifaanuk na baa en béeb, kitum iñcaa moroo, caa míñ ki'en tóoh, wala kidíibuk iñaa en yuu mooroomfu, iñcaama jomoo sah ki'en wo'een ga díkaantirúu.

⁴ Jekkii ban dú meydoch ga kúuwrúu wo'eenca korukkii, wala wo'eencaa laakoo haf, wala wo'een-yéendfah cisépí'i'. Namat kay kimeydoch wo'eencaa gérëmi Kooh. ⁵ Ee nak, ínohat dijófí' an buwii faanuki na baa en béebða, buwii tumi iñaa morooda boksandii ga nguuraa Kiristaa na Kooh. Buwii gooñi tóoh ga haffbadha ban boksandii ga ndaga man na ba jaamuki alalaan ba laakða.

⁶ Ken hanattúu kidúk na wo'eencaa laakoo haf. En ki'enaa, iñcaama cérí tah aylukaa Kooh keeni ga dook buwaa sañngi kikelohi'da. ⁷ Buwaa man dfa, kaa bokat naba dara. ⁸ Kudewaa, dú enee ga ñúus. Diimadfa, dú bii ga lee'laat ndaga dú enin wíinoo na Ha'mudii. Kon teewohat ga kipessúu an dú bii ga lee'laat. ⁹ En ki'enaa, lee'laat wérí lími kijofkaa en tóoh, kijúbkaa en tóoh na kayohfaa en tóoh. ¹⁰ Kon nak guu'guulukat ga ki'ínohsoh iñaa neb Ha'mudii. ¹¹ Kaa bokat ga tumeencaa caama laakoo jeriñ, buwaama enukohi ga ñúusda. Buwaama sah namatba kiwiñ hen. ¹² En ki'enaa, béeb iñcaama buwii tumi ga kakayfa nam ki'apoh kaci hen bi ken kaañoo gaca sah kiwo'. ¹³ Wayee binaa ca teewohu fagaa, iñaa ca en kayoh-kayohdfa dal kimey lañ ga lee'laataa. ¹⁴ En ki'enaa, iñaa faanu ga lee'laat tóoh en iñaa leerin. Kérí tah wo'u an:

«Yúuduka, fu yii fu en na kineehdfa,
kolukohaa ga leeloo buwii kaaninda,
ee Kiristaanii hayyaa kiniit na lee'latiigari.»

¹⁵ Kon malkiskohat bi jof ga dum dú en na kipesdfa: hanat ki'en fodii buwaa ñaañjii, wayee enat fodii buwaa lak kiñaañkaa meyoh ga Kooh. ¹⁶ Dú gaaw kitum tóoh yijófi'yaa Kooh onndúu kimín watidfa, ndaga jamaanii d'fu enohdfa, buwii yewinin kitumi yibóni'. ¹⁷ Kon nak kaa enat dof wayee namat ki'ínoh iñii Ha'mudii waa' dú tumdfa. ¹⁸ Kaa laalat ga biñ: iñaama yah kiyasoh kipeskiigarúu. Namat kilifi na Helii yisela'íyii. ¹⁹ Daasohat ga díkaantirúu,

dú yeekdī Ha'mudii na béeb keeñciirúu yeek-kañ, yeek-bak, na béeb yeeckcaa Helii Kooh onndúu kiyeeek. ²⁰ Ga wahtaa en béeb, na ga iñaa en tóoh, gérëmat Kooh, Paamudii ga teekii Yéesu Kiristaa, Ha'mudiigaruu. ²¹ Dú bii dú e' Yéesu Kiristaa cée'da, yaa en béeb kelohdat mooroomci.

Badukeen ga díkaanti beticcaa na yaalcaagaba

²² Dú beticii, kelohdat yaalciigarúu fodii dii dú kelohi' Ha'mudiida. ²³ En ki' enaa, yaal yérí kuliyuk, betici taam ga, fodii dii Kiristaanii kuliyuk ga jaangii en faanfiigarida, ee ya yérí en Músalkaatii jaangii. ²⁴ Fodii dii jaangii kelohi' Kiristaaniida, beticii jom kikelohi' biyaalba fodaama ga iñaa en tóoh.

²⁵ Dú yaalcii, waarat beticiigarúu fodii dii ban Kiristaanii waaree jaangii bi ya erohha kumuunkaagari ndaga wadña. ²⁶ Ya tumin iñamaa, kooroh ga mísú na Wo'eeniigari, kisétí'wa, wa en wuu Kooh. ²⁷ Ya waa' jaangii, ga fíkíici, wa en jaangaa morin, waa setin wic, waa laakoo sík ee laakoo iñaa jekkii ga. Wayee wa sela', ee wa en waa laakoo dara iñaa bo' wo'an ga yibóni'.

²⁸ Fodaama ñan, yaalcii jomin kiwaa' beticiigaba fodaas daa ba waa' faanbadaa. Yaal waa' beticinaa, lak ya waa' hafci. ²⁹ En ki' enaa, laakoo baa sañ faanfaagari. Ya namifa kiñémíri hen, ya toputu'ifa fodii dii ban Kiristaanii tumdi jaangiida. ³⁰ Ee du bérí en cée'cii faanfiigari. ³¹ Bíduunun an: «Kérí tah yaal hay kifoñ paamci na eeci, ya aboh na betici, ee ba banak, ba en

faan fíinoo»⁵. ³² Wo'eenuma enin kúmpa fiyaak. Ee mi wo' an kërí laak ga díkaanti Kiristaanii na jaangii. ³³ Moona ka laak fodaama garúu ban: yaalaa en béeb waarat betici fodaa daa ya waa' hafcida, ee ban betifaa en béeb onat yaalci cée'.

6

Badukeen kowu ga díkaantici na paamci na eeci

¹ Dú oomaacii nak, fodii dii Ha'mudii nakohkada, kelohdfat bipaammbúu na bi'eewwúu. Iñaama nak yérí jof. ² Bídu ga Kéyítfaa an: «Kelohdfaa paapu na eefu.» Iñaama yérí Kooh ñeb ki'ebaloh kitum, waa taam na iñaa ya dígoth ga, wo' an: ³ «En ñanaa, kipesfu neb ee fu hoo' kumuun ga ēldúna»⁶.

⁴ Dú nak paamuncii, kaa témírat keeñcii towutiigarúu, wayee koratba, dú jégíriba fodaa daa Ha'mudii waarohkada.

Badukeen ñaam na ha'munaagari.

⁵ Dú ñaamcii, kelohdfat ha'muncaagarúu ga ēldúnada. Niikatba, dú e'ba cée', taam na keeñ wisétí' fodii dii dú tumdi Kiristaaniifa. ⁶ Ka hanat ki'en ga daa ba malaki garúuda tah dú tumi lègëyaagarúu, kiheel ndam bo'-súusúus. Wayee lègëyat fodii ñaam Kiristaanii, fodii baa eki keeñba tóoh ga kitum iñaa Kooh waa'. ⁷ Tumat lègëyumgarúu na keeñ wisóosí'. Hanat ki'en fodii buwaa lègëyi' bo'-súusúus wayee enat fodii buwaa lègëyi' Ha'mudii. ⁸ Ínohat gaka

⁵ 5:31 5: 31 Sënees 2: 24. ⁶ 6: 3 Eksoot 20: 12; Dëteronom 5: 16.

an, yaa en béeb garúu, ennda ñaam, ennda baa enndii ñaam, iñaa ya lëgëy ga yijófi'fa, yëri Ha'mudii íkanndi.

⁹ Dú nak, Ha'muncii ñaamcii, tumat fodaama ga díkaantirúu na ñaamcumgarúu. Kaa dígukatba. Dú ínohin an ennda dú, ennda ñaamciigarúu, dú bérí bok Ha'mun yiinoo, yii en ga asamaanda ee béeb buwii bérí hín ga fíkíici.

Ganaaycii Kooh on kerceencii kiheñoh na Seytaanida

¹⁰ Iñii mi mëeñjohhúu kiwo'fa yëri en an: Baatukat dooli ga Ha'mudii, na ga doolii wiyaakwii en garifa! ¹¹ Níkukat ganaaycii Kooh e'túufa tóohca, doonaa fíraa Seytaani waa'túu kiy'e'oh tóoh, dú tëhhi tèc. ¹² Ndaga d'u heñohii na bo'-súusúus, wayee d'u heñoh na iñcii ga díkaanti dook na kakay, ca cii nguuruk, ca kaañukoo, ee ca bay doolaa ga nguu'caa ga èldúnaanaama en ga ñúusfa, na béeb hel-nofmoroocii enu ga díkaanti dook na kakayfa.

¹³ Kérí tah nak, bewat ganaaycii Kooh e'túufa tóohca, en danaa, bescaa ciméeski'caa hayaa, dú míñ kitéh yibóní'yii heñohhúuda. Ee dú heñoh bi ga siñdaanaa, dú lís kituuk tek. ¹⁴ Kon tuukat tek! Bewat kayohfii dú pëkírukfa ndíñ ee dú béeb kijúb, dú tumfa kúltí-pewiñfaa dú ekukan kiheñohneeda. ¹⁵ Bewat kíkaantukohkii ga kiyéegaloh Hewhew winéwí'wii onohi jamfa, dú ekukwa fodii ñafa' ga kotciigarúu.

¹⁶ Wahtaa en béeb na daa en béeb, bewat ngëmii dú laak ga Yéesufa, wa en iñaa dú yímohan bescii abin kiwii; cii sépí'i'-ga-nofii

weesirúuda. ¹⁷ Bewat þan kimúckii, dú ekukwa fodii baanu-pewiñ ga hafciigarúu ee dú béeþ wo'eenii Kooh, wa en kalabfii Helii yisela'íyii.

Pool nakoh kikúim Kooh

¹⁸ Ga wahtaa en béeþ, kíimat Kooh ga iñaa en béeþ, dú dímalukiri kooroh ga Helii yisela'íyii. Kaa neehat ee dëkat ga iñaama, dú kíimdi béeþ buwii enu buu Koohda. ¹⁹ Kíimdattoo Kooh þan, doonaa saycaa mi lëgís kúuwroo kiwo'tóoh, ya onndoo wo'eencaa mi jom kiwo'da ee mi kaañ kiyéegaloh kúmpafii en ga Hewhewii winéwi'iida. ²⁰ Mi enin baa Kooh wos kiyéegaloh Hewhewiima, luu enee an mi yii ga kasu. Kon kíimdattoo bi mi kaañwa kiyéegaloh fodaa daa mi jomka kitumfa.

Taŋkoh

²¹⁻²² Mi yii wosohhúu Tísík, ya wo"úu tóoh iñii mi enukoh diifa na iñii mi tumfa. Ya mbok-kerceen, yaa mi waarin lool ee ya yii tum dijúwí'lëgëyii Ha'mudii nakohda. Ya hayyúu kiwo' iñaa aaw garíi dii, ee ya dëlí' keeñnjúu.

²³ Kon mi yii kíim Kooh Paamudii ya na Yéesu Kiristaa, Ha'mudii, ba on béeþ mbok-kerceencii jam. Ba onndúu kiwaaroh yaa en béeþ na mooroomci, taam na kigëm ga Yéesu. ²⁴ Mi yii kíim Kooh barkeel béeþ buwii waaruunun Yéesu Kiristaa, Ha'mudiigaruu, ee kiwaarohkaagaba kaama laakoo koocfa.

**Hewhewii winéwí'wii Kooh Kifiiliimunkii
ki'askii**

**Noon: Hewhewii winéwí'wii Kooh Kifiiliimunkii
ki'askii New Testament**

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Noon)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022
7c1cfb93-c4c9-5127-ac22-ecb23adca870